

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách vykonávajúcej iniciatívu *Small Business Act*“

[KOM(2009) 126 v konečnom znení – 2009/0054 (COD)]

(2010/C 255/07)

Spravodajkyňa: **pani Ana BONTEA**

Rada sa 1. júla 2009 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (prepracované znenie)

vykonávajúcej iniciatívu „Small Business Act“

KOM(2009) 126 v konečnom znení – 2009/0054 (COD).

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. novembra 2009. Spravodajkyňou bola pani Ana Bontea.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 458. plenárnom zasadnutí 16. a 17. decembra 2009 (schôdza zo 17. decembra) prijal 145 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

Výbor sa nazdáva, že návrh smernice si vyžaduje určité zlepšenia a navrhuje najmä nasledujúce prvky:

1.1 Výbor oceňuje a podporuje uplatňovanie iniciatívy „Small Business Act (SBA)“ ako aj návrh smernice, keďže zlepšenie legislatívneho rámca, a tým aj skrátenie lehôt splatnosti a skvalitnenie boja proti oneskoreným platbám sú veľmi dôležité a užitočné opatrenia.

— v oblasti verejného obstarávania:

— urýchlene vytvoriť pravidlo, podľa ktorého sa zavedie povinnosť uhrádzať faktúry v lehote maximálne tridsať kalendárnych dní a zrušiť výnimku z tohto pravidla, alebo ju aspoň obmedziť na maximálne 60 kalendárnych dní od dodania, keďže orgány verejnej správy sa pri financovaní svojich aktivít v žiadnom prípade nemôžu stretávať s vážnejšími problémami než MSP,

1.2 Avšak legislatívne predpisy, hoci sú potrebné a užitočné, samy o sebe nestačia na odstránenie oneskorených platieb. Je potrebné konať vo viacerých oblastiach a zlepšiť spoluprácu na všetkých úrovniach. V tomto procese majú dôležitú úlohu aj samotné malé a stredné podniky (MSP) a ich organizácie.

— zrušiť výnimku z maximálnej dĺžky 30 dní pri postupe prevzatia, alebo aspoň podľa toho istého vzoru obmedziť jej pôsobnosť;

— v oblasti všetkých obchodných transakcií:

1.3 Podľa výboru je potrebné stanoviť krátke a záväzné lehoty splatnosti pre všetky orgány a inštitúcie verejnej správy, či už na európskej, národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. Výbor teší, že Európska komisia prijala opatrenia týkajúce sa platieb, ktoré sama priamo spravuje a vyjadruje jej podporu pri ďalšom uplatňovaní a rozvoji týchto predpisov na všetkých úrovniach. Vzhľadom na lehoty na transpozíciu smernice vyzýva na okamžité uplatňovanie jej zásad, v snahe poskytnúť účinnú podporu podnikom v čase krízy.

— v súvislosti s oneskorenými platbami zaviesť právne záväznú povinnosť uhradiť úroky, kompenzácie a určitú minimálnu výšku interných nákladov, ak v zmluve nie sú uvedené výhodnejšie doložky pre veriteľov,

— zlepšiť predpisy v oblasti značne nevýhodných zmluvných doložiek a nesporných pohľadávok,

— prihliadať pri uplatňovaní zmluvnej slobody na zásady spravodlivej hospodárskej súťaže a podnikateľskej etiky a obmedziť zneužívanie práv.

1.4 Výbor pripomína svoje skoršie návrhy ⁽¹⁾ a zdôrazňuje, že na dosiahnutie všetkých cieľov smernice je potrebné prijať opatrenia, ktoré zlepšia prístup malých a stredných podnikov k verejnému obstarávaniu, aby tieto mohli vo väčšej miere využívať stanovené normy.

1.5 Pri transpozícii smernice a monitorovaní prijatých opatrení treba podporovať spoluprácu a kvalitný sociálny dialóg medzi orgánmi verejnej správy, sociálnymi partnermi a organizáciami MSP.

1.6 V prípade subdodávok pri verejnom obstarávaní ako aj pri vzťahoch medzi MSP s veľkými podnikmi (vrátane maloobchodných reťazcov) by sa malo predchádzať predlžovaniu lehôt splatnosti alebo uhrádzaniu platieb s omeškaním. V sektoroch, kde vzniká veľké riziko neodôvodneného oddalovania úhrady platieb, by vnútroštátne orgány mohli v jednotlivých prípadoch kontrolovať lehoty splatnosti alebo ich stanoviť, avšak podnikom by tým nemali vzniknúť nové záväzky alebo dodatočné náklady.

1.7 Výbor odporúča členským štátom, aby zintenzívnili spoluprácu v oblasti oneskorených cezhraničných platieb a naplánovali spoločné osvetové a podporné aktivity zamerané na MSP.

1.8 Mohlo by byť užitočné vytvoriť na európskej úrovni špecializovanú internetovú stránku, na ktorej by členské štáty vo svojich jazykoch poskytovali dôležité informácie o transpozícii smernice, právnom rámci, postupoch vymáhania pohľadávok vrátane arbitráže a mediácie, ako aj iné praktické informácie. Na národnej úrovni by sa malo podporiť čo najrozsiahlejšie šírenie týchto informácií prostredníctvom systémov jednej priehradky a organizácií MSP.

1.9 Opatrenia v záujme rýchlejšieho uhrádzania platieb orgánmi verejnej správy sú užitočné aj v súvislosti s daňovým právom (vrátenie DPH, daňové vyrovnanie), keďže aj v tejto oblasti sa v niektorých krajinách objavili poľutovaniahodné praktiky, kvôli ktorým došlo k zablokovaniu finančných prostriedkov.

1.10 Výbor opätovne predkladá svoj návrh vytvoriť poradný výbor otvorený pre všetky zainteresované strany, ktorý by mohol fungovať s podporou Hospodárskeho a sociálneho výboru ⁽²⁾.

2. Úvod

2.1 Súčasná situácia a dôsledky oneskorených platieb

2.1.1 V obchodných transakciách EÚ:

— väčšinou existuje na uskutočnenie platby určitá lehota,

— faktúry sa v mnohých prípadoch uhrádzajú s oneskorením, predovšetkým pri verejnom obstarávaní, kde omeškanie dosahuje v priemere 67 dní ⁽³⁾, oproti 57 dňom v súkromnom sektore,

— v niektorých štátoch sa vyvinula tzv. „kultúra oneskorených platieb“ a tieto praktiky sú veľmi rozšírené. Spájajú sa s nimi mimoriadne vážne hospodárske a sociálne následky, pretože sa podpisujú pod jeden zo štyroch krachov a 450 000 pracujúcich ročne príde kvôli nim o pracovné miesto. V čase krízy sa tieto následky ešte zhoršujú: kvôli nevhodným postupom v tejto oblasti prídu v roku 2009 podniky o 270 miliárd EUR, t.j. 2,4 % HDP EÚ – v porovnaní s 1,5 % HDP, vyčlenenými na plán obnovy hospodárstva ⁽⁴⁾,

— oneskorené platby sa využívajú ako náhrada bankových pôžičiek,

— v mnohých prípadoch sú omeškania platieb neodôvodnene dlhé a často vyplývajú z výhodného postavenia dlžníka. Táto situácia môže poškodzovať najmä malé podniky, remeselníkov alebo aj stredné podniky.

2.1.2 Malé a stredné podniky (MSP) majú pri rokovaniach slabšiu pozíciu z nasledujúcich dôvodov:

— ich momentálna konkurencieschopnosť a ich miesto na trhu,

— snaha nepoškodiť si vzťahy s klientmi,

— obmedzené možnosti dokázať svoju konkurencieschopnosť v oblasti lehôt splatnosti ponúkaných klientom,

— nedostatok skúseností a ľudských i materiálnych zdrojov na to, aby mohli začať vymáhať pohľadávky súdnou cestou, pričom pri cezhraničných transakciách sa tieto problémy ešte zhoršujú.

2.1.3 Oneskorené platby

— **značne zvyšujú náklady** veriteľom a komplikujú finančné riadenie ich podniku, keďže nepriaznivo ovplyvňujú peňažné toky, spôsobujú im dodatočné vysoké bankové poplatky, znižujú ich investičné možnosti a zvyšujú neistotu mnohých podnikov, predovšetkým MSP, čím ohrozujú ich konkurencieschopnosť, rentabilitu a životaschopnosť, najmä v čase, keď je prístup k financiám obmedzený a nákladný,

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008; Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 407/50, 28.12.1998.

⁽³⁾ Situácia v jednotlivých členských štátoch sa značne líši a obrovské rozdiely existujú medzi severnými a južnými krajinami.

⁽⁴⁾ Intrum Justitia, európsky index platieb („European Payment Index“) 2009.

- **spôsobujú oneskorenia aj pre ďalšie články reťazca**, či už ide o platby dodávateľom a zamestnancom (čo má značné sociálne dôsledky), úhradu daní, poplatkov, príspevkov do národného rozpočtu a odvodov sociálnym poisťovním (čo má negatívne účinky na verejné príjmy), ale aj kvôli tomu, že sa podnikom zablokuje prístup k financovaniu (napr. omeškanie úhrady daní, poplatkov a odvodov sociálnym poisťovním, pretože faktúry neboli uhradené v danej lehote, obmedzuje prístup k štátnej pomoci a k programom financovaným zo štrukturálnych fondov),
- **vedú ku krachu** podnikov, ktoré by za bežných okolností boli životaschopné, čo vedie k sérii ďalších krachov v zásobovacom reťazci, ktoré majú veľmi nepriaznivé hospodárske a sociálne dôsledky,
- **odrádzajú hospodárske subjekty od zapájania sa do verejného obstarávania**, čo spôsobuje nielen narušenie hospodárskej súťaže a fungovania jednotného trhu, ale zároveň znižuje schopnosť verejných orgánov zabezpečiť efektívne využívanie verejných prostriedkov a peňazí daňových poplatníkov,
- **môžu podporovať korupciu** (s cieľom urýchliť úhradu faktúr pri verejnom obstarávaní) **alebo uzatváranie zmlúv, ktoré presahujú stanovené rozpočtové limity**,
- **negatívne ovplyvňujú obchod v rámci Spoločenstva**: podľa väčšiny podnikov je riziko oneskorených platieb pri obchodných transakciách v rámci Spoločenstva príliš vysoké, prevláda voči nim nedôvera a zvyšujú sa náklady s nimi súvisiace.

2.2 Právny rámec

2.2.1 Na úrovni Európskeho Spoločenstva existuje len jeden predpis: smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách ⁽⁵⁾.

2.2.2 Na začatie konania vo veci vymáhania pohľadávok súvisiacich s oneskorenými platbami sa vzťahujú nariadenia (ES) 44/2001 ⁽⁶⁾, 805/2004 ⁽⁷⁾, 1896/2006 ⁽⁸⁾ a 861/2007 ⁽⁹⁾.

2.3 Ciele v európskom meradle

2.3.1 V iniciatíve „Small Business Act (SBA)“ ⁽¹⁰⁾ sa poukazuje na kľúčový význam malých a stredných podnikov pre konkurencieschopnosť hospodárstva a zdôrazňuje sa, že musia skutočne mať prístup k financiám a že by sa mali lepšie využiť príležitosti, ktoré poskytuje jednotný trh.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 200, 8.8.2000.

⁽⁶⁾ Ú. v. ES L 12, 16.1.2001.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ L 143, 30.4.2004.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ L 399, 30.12.2006.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ L 199, 31.7.2007.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 182/30, 4.8.2009.

2.3.2 V pláne hospodárskej obnovy Európy ⁽¹¹⁾ sa zdôrazňuje, že dostatočný a cenovo dostupný prístup k financiám je predpokladom pre investície, rast a vytváranie pracovných miest v kontexte hospodárskeho poklesu a EÚ a členské štáty boli vyzvané, aby zabezpečili, že orgány verejnej správy budú platiť faktúry za dodanie tovaru a poskytnutie služieb do jedného mesiaca.

2.3.3 Cieľom návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (prepracované znenie) je začať uplatňovať a zlepšiť možnosti samofinancovania európskych podnikov, odstrániť prekážky cezhraničných obchodných transakcií, a tým podporiť fungovanie jednotného trhu.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Výbor priaznivo hodnotí zavedenie iniciatívy SBA, ako aj návrh smernice, pretože sa nazdáva, že urýchlenné začatie úprav právneho rámca boja proti oneskoreným platbám je veľmi dôležitým a užitočným opatrením.

3.2 Výbor je takisto priaznivo naklonený myšlienke urýchlenné začať uplatňovať iniciatívu SBA prostredníctvom navrhovaných činností na úrovni Spoločenstva a osobitne podporuje „návrh revidovanej smernice o boji proti oneskoreným platbám, ktorá by mala sprísniť podmienky a zvýšiť pokuty uložené verejným orgánom v prípade, že platba bola vyplatená po uplynutí lehoty dlhšej než 30 dní“ ⁽¹²⁾.

3.3 Výbor tieto opatrenia podporuje, poukazujúc na zložité a závažné negatívne dôsledky, ktoré spôsobujú oneskorené platby podnikom, predovšetkým MSP, zamestnancom, ako aj pre obchodné transakcie v rámci Spoločenstva.

3.4 Okrem boja proti oneskoreným platbám je takisto veľmi dôležité skrátiť lehoty splatnosti. Názov smernice by sa mohol doplniť v tomto duchu a opatrenia v nej obsiahnuté by sa mohli zoradiť podľa týchto dvoch cieľov.

3.5 Hoci sú legislatívne opatrenia potrebné a užitočné, nepostačujú na boj proti oneskoreným platbám, keďže tieto oneskorenia majú viaceré a zložité príčiny a súvisia s reálnou situáciou prevládajúcou osem rokov po prijatí smernice 2000/35/ES a s miestnymi podmienkami. Výbor vyzýva členské štáty, aby sa aktívne podieľali na definovaní a uplatňovaní najvhodnejších opatrení v boji proti oneskoreným platbám, a zdôrazňuje význam kvalitnej spolupráce a dialógu medzi orgánmi, sociálnymi partnermi a organizáciami malých a stredných podnikov. Tieto podniky by sa takisto mali zapojiť do tohto procesu – mali by vyvinúť väčšiu snahu v oblasti informovanosti, zlepšiť svoje interné postupy a pôsobiť na dlžníkov.

⁽¹¹⁾ KOM(2008) 800 v konečnom znení.

⁽¹²⁾ KOM(2008) 394 v konečnom znení. Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 30.

3.6 Nasledujúce opatrenia sú podľa výboru vhodné na dosiahnutie uvedených cieľov a mohli by mať pozitívne účinky:

- zavedenie všeobecného záväzku vo verejnom obstarávaní uhrádzať platby do tridsiatich dní. Týmto opatrením by sa mali vytvoriť štandardné a transparentné postupy, ktorými sa skráti lehota splatnosti,
- vytvorenie pravidla, podľa ktorého bude mať veriteľ právo na odškodné vo výške najmenej 5 % splatnej sumy, v snahe odradiť verejné orgány uhrádzať platby s omeškaním,
- vymáhanie interných administratívnych nákladov, ktoré vznikli veriteľovi – tento postup je spolu so zákonným úrokom ďalším opatrením, ktoré by malo mať odstrašujúci účinok na dlžníkov,
- zrušenie plánovanej možnosti vylúčiť nároky na úrok nižší ako 5 EUR pri malých transakciách,
- posilnenie ustanovení o značne nevýhodných zmluvných doložkách – článok 6 smernice prináša nové prvky v tejto oblasti,
- zvýšená transparentnosť práv a povinností vyplývajúcich zo smernice,
- vytvorenie systému monitorovania a hodnotenia, ktorý umožní európskym inštitúciám a zainteresovaným stranám získať prehľad o súčasnom stave vykonávania smernice.

3.7 Výbor sa napriek tomu nazdáva, že návrh smernice je potrebné po obsahovej stránke ešte do veľkej miery zlepšiť, aby smernica mnohým podnikom v praxi priniesla skrátenie lehôt splatnosti a ich dodržiavanie a aby sa zlepšila účinnosť opravných prostriedkov voči dlžníkom.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Podľa výboru sú krátke a záväzné lehota splatnosti nevyhnutné pre všetky orgány verejnej správy, či už na európskej, národnej, regionálnej alebo miestnej úrovni

4.1.1 Z praktického hľadiska bude mať zavedenie všeobecnej povinnosti uhrádzať platby do tridsiatich dní v prípade verejného obstarávania a stanovenie tridsaťdňovej lehota na preberanie a overovanie značne pozitívne účinky.

4.1.2 Všetky orgány verejnej správy a inštitúcie na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni by mali zaviesť krátke lehota splatnosti a dodržiavať záväzky v oblasti úhrady faktúr.

4.1.3 Výbor teší, že Európska komisia zaviedla nové a prísnejšie ciele v oblasti platieb, ktoré sama priamo spravuje, skrátila lehota vyplácania predbežného financovania, zjednodušila všeobecné postupy pred začatím projektov a vyzvala na zjednotenie kontrolných opatrení. Podporuje Komisiu pri realizácii a rozvoji týchto opatrení na všetkých úrovniach. Výbor vyzýva vnútroštátne orgány, aby urýchlene prijali opatrenia na skrátenie a dodržiavanie lehôt splatnosti, a odporúča, aby sa v tejto súvislosti využili osvedčené postupy.

4.1.4 Výbor sa však nazdáva, že článkom 5 návrhu smernice o úhradách v rámci zmlúv o verejnom obstarávaní sa nenaplnia očakávania a chvályhodné ciele Komisie, a predkladá nasledujúce návrhy:

- V snahe ponúknuť adresátom návrhu smernice logický a jasný text a naplniť navrhovaný cieľ („preto by sa lehota splatnosti v prípade zmlúv o verejnom obstarávaní mali, ako všeobecné pravidlo, obmedziť na najviac 30 dní“⁽¹³⁾) by sa v článku 5 mal výslovne zakotviť záväzok uhrádzať faktúry súvisiace s verejným obstarávaním v lehote maximálne tridsať kalendárnych dní a následne by sa malo začať so stanovením maximálnej dĺžky postupu prevzatia. Tiež by sa mali navrhnúť opatrenia, ktoré sa uplatnia v prípade, že sa uvedené pravidlá nebudú dodržiavať, a malo by sa uviesť, že tieto opatrenia sa môžu uplatňovať kumulatívne.
- Výbor má obavy, že orgány verejnej správy nebudú správne využívať výnimku, na základe ktorej je možné sa v odôvodnených prípadoch dohodnúť na predĺžení lehôt splatnosti (článok 5 ods. 4), keďže nie sú stanovené objektívne a presné podmienky na posúdenie poskytnutého odôvodnenia a platných dôvodov. Orgány verejnej správy nemôžu v takejto situácii posúdiť problém nezávisle a pri financovaní svojich aktivít sa v žiadnom prípade nemôžu stretávať s vážnejšími problémami než MSP. Výbor preto navrhuje túto výnimku zrušiť alebo aspoň obmedziť, aby lehota splatnosti v príslušných prípadoch nepresiahli 60 kalendárnych dní od dodania.
- Výbor takisto navrhuje, aby sa zrušila výnimka v oblasti maximálnej dĺžky postupu prevzatia stanovenej na 30 dní, ktorá sa zavádza v článku 5 ods. 3, alebo aby sa aspoň obmedzil jej rozsah.

4.1.5 Pri uplatňovaní zásady zmluvnej slobody by sa mali zohľadniť niektoré osobitosti:

- V smernici sa neuvádzajú ustanovenia, ktorými by sa obmedzilo zneužívanie práv v oblasti uplatňovania zmluvnej slobody. Výbor preto navrhuje, aby sa pri uplatňovaní tejto slobody prihliadalo na zásady spravodlivej hospodárskej súťaže a podnikateľskej etiky. V tomto duchu už skoršie navrhol v snahe o zdravú hospodársku súťaž vyzvať členské štáty, aby prijali ustanovenia z oblasti práva hospodárskej

⁽¹³⁾ Preambula návrhu smernice, 16. odôvodnenie.

súťaže týkajúce sa boja proti nekalým obchodným postupom a označili za nezákonné nevýhodné doložky o nezvyčajne dlhých lehotách splatnosti, ktoré bez legitímneho odôvodnenia presahujú priemerný predajný cyklus (viac než 60 dní) ⁽¹⁴⁾.

- V zmluvách o verejnom obstarávaní sa záruky za správnu realizáciu vyžadujú len od podnikateľov, no orgány žiadne záruky v súvislosti s uhradením platby v riadnom čase neposkytujú. Tento stav by bolo vhodné napraviť.
- Zásada zmluvnej slobody sa nemôže uplatňovať v plnom rozsahu pri stanovovaní lehôt splatnosti a lehôt na prevzatie v prípade verejného obstarávania, pretože podniky pri rokovaniach s orgánmi verejnej správy nemajú reálnu možnosť vyjednávať.
- Zmluvná sloboda by sa mala chápať tak, aby sa uplatňovali doložky, ktoré sú výhodnejšie pre veriteľa, a nie tak, že sa budú zavádzať ustanovenia odporujúce všeobecným pravidlám. Taktiež výbor navrhuje, aby sa v časti vety „pokiaľ nie je v súťažných podkladoch a v zmluve stanovené a náležite odôvodnené inak“ (článok 5 ods. 3) slovo „inak“ nahradilo spojením „iným spôsobom, výhodnejším pre veriteľa“. Tento návrh sa týka aj článku 4 ods. 1 charty o náhrade nákladov na vymáhanie.

4.2 Zavedenie právnej povinnosti dlžníkov uhradiť úroky, odškodné a náhradu minimálnych interných nákladov

4.2.1 Vo Fínsku a Švédsku je možné úroky za oneskorené platby získať automaticky, bez súdneho rozhodnutia. Tento postup by sa mal uplatňovať vo všetkých štátoch. Výbor navrhuje, aby sa úhrada úrokov, odškodného a iných náhrad minimálnych interných nákladov stala právnou povinnosťou. Taktiež navrhuje, aby sa zmluvná sloboda uplatňovala spôsobom, v rámci ktorého bude zakotvená možnosť dohodnúť sa na podmienkach alebo sumách výhodnejších pre veriteľa, a to tak, aby si MSP mohli toto právo uplatniť bez nadmerného úsilia alebo aby sa nemuseli zdráhať využiť túto cestu kvôli svojej slabej pozícii.

4.3 Vzťahy s profesijnými organizáciami

4.3.1 Transpozíciu smernice ako aj uplatňovanie a monitorovanie opatrení prijatých s cieľom skrátiť a dodržiavať lehoty splatnosti je potrebné prekonzultovať s organizáciami zamestnávateľov a MSP a zapojiť ich do tohto procesu. Malo by sa im pomôcť pri rozvoji informačných služieb a poradenstva pre svojich členov v oblasti oneskorených platieb a nevýhodných doložiek, poskytovaných priamo alebo online.

4.3.2 Výbor navrhuje, aby sa v znení článku 6 ods. 3 o prostriedkoch, ktoré zabránia uplatňovaniu značne nevýhodných zmluvných doložiek, výslovne uviedli aj „organizácie zamestnávateľov a MSP“ a podotýka, že zvolený výraz („organizácie“) môže pri transpozícii spôsobiť problémy.

4.3.3 Keďže organizácie zamestnávateľov a predovšetkým malých a stredných podnikov môžu takisto významnou mierou prispieť k vypracovaniu správy uvedenej v článku 10 návrhu smernice, mali by sa ich názory zohľadniť.

4.4 Výbor sa nazdáva, že by sa mali vytvoriť účinné a efektívne opravné prostriedky voči konaniu dlžníkov.

4.4.1 Výbor zdôrazňuje, že je obzvlášť dôležité, aby sa pri vymáhaní dlhov uplatňovali jednoduché, rýchle a účinné postupy, ktoré by boli prístupné pre vedenie podnikov, najmä MSP. Taktiež požaduje aby exekučný titul bolo možné získať do 90 kalendárnych dní za predpokladu, že dlh alebo prvky konania nie sú sporné (článok 9). Taktiež je nevyhnutné zlepšiť postupy odhalovania značne nevýhodných zmluvných doložiek.

5. Ďalšie pripomienky a návrhy

5.1 Výbor žiada, aby sa zlepšili predpisy týkajúce sa značne nevýhodných zmluvných doložiek (článok 6) a navrhuje, aby sa stanovili kritériá ich definície a aby sa na zoznam doložiek, ktoré sa stále považujú za značne nevýhodné zaradili aj doložky, ktoré vylučujú vyplatenie odškodného za vymáhanie pohľadávok, doložku o výhrade vlastníctva a záruku riadneho vykonania platobného záväzku.

5.2 Výbor opätovne uvádza svoje stanovisko k postaveniu fyzických osôb, ktoré sú zo striktného právneho hľadiska mimo právomoci súčasného znenia smernice, no vo vzťahoch s určitými podnikmi a orgánmi verejnej správy sa na ne vzťahujú podobné podmienky. Výbor vyzýva Komisiu, aby uvažovala o vypracovaní štúdií zameraných na tieto otázky, pomocou ktorých by posúdila možnosť začleniť do smernice niektoré aspekty týchto vzťahov so spotrebiteľmi alebo vypracovať osobitné návrhy ⁽¹⁴⁾.

5.3 Výbor navrhuje, aby sa definoval pojem „nesporné dlhy“ (článok 9). Spory by sa mali považovať za nepripustné, ak existuje faktúra podpísaná prijímateľom alebo dokument potvrdzujúci, že tovar prevzal.

5.4 Výbor by chcel takisto upozorniť na nasledujúce body:

- Ustanovenie článku 1 ods. 2 písm. b, ktorým sa z pôsobnosti novej smernice vylučujú zmluvy, ktoré boli uzatvorené pred 8. augustom 2002, by sa malo vyškrtnúť a vložiť do článku 11 ods. 4, ktorým sa stanovuje dátum transpozície.

⁽¹⁴⁾ Ú.v. ES C 407/50, 28.12.1998.

- V definícii „úrokov“ uvedenej v článku 2 ods. 5 by mala existovať možnosť rokovať o ich výške, a to aj s orgánmi verejnej správy.
- V snahe vyhnúť sa problémom pri transpozícii by sa mali podrobne vymenovať tri kategórie zmlúv verejného obstarávania (zmluvy na dodávku tovaru, na poskytovanie služieb a na práce) alebo by sa mali označiť všeobecne výrazom „zmluvy verejného obstarávania“ (článok 5, ods. 1, 2 a 6, s vynechaním odkazov na zmluvy na práce).
- Nahradením výrazu „doručenie faktúry dlžníkovi“ výrazom „dátum odovzdania faktúry dlžníkovi“ (článok 3, ods. 2 písm. b) a článok 5 ods. 2 písm. b) by sa zjednodušilo dokazné bremeno a znížili by sa náklady na poštovné alebo vypracúvanie elektronických faktúr.
- V článku 4 ods. 1 by sa malo spresniť, či pojem „dlh“ pokrýva len hodnotu výrobku alebo či zahŕňa aj DPH a ostatné náklady ako napr. dopravu.
- V článku 5 ods. 5 o nároku na náhradu vo výške 5 % splatnej sumy by sa malo uviesť, či je možné poskytnúť náhradu presahujúcu túto výšku, ak existujú príslušné dôkazy.

5.5 Malo by sa predchádzať neodôvodnene dlhým lehotám splatnosti a oneskoreným platbám v nasledujúcich prípadoch:

- subdodávky pri verejnom obstarávaní (na subdodávateľov by sa mali uplatňovať tie isté pravidlá platieb ako na orgány verejnej správy),
- dodávky tovaru v rámci maloobchodných reťazcov. Výbor už skoršie navrhol, aby sa vytvoril „dobrovoľný kódex postupov ktorý by bol podporený písomnými zmluvami“, ktorý by mal malým a stredným podnikom „umožniť dodávky veľkým maloobchodným podnikom a poskytnúť im aspoň minimálne záruky“⁽¹⁵⁾ a zabraňoval by veľkým maloobchodným podnikom alebo veľkým dodávateľom vyvíjať nátlak.

5.6 Správa, o ktorej sa hovorí v článku 10, by sa mala vypracúvať a predkladať každoročne, prinajmenšom počas prvých troch rokov uplatňovania smernice, aby bolo možné nepretržite hodnotiť pozorované výsledky a uľahčiť výmenu osvedčených postupov.

5.7 EHSV podporuje šírenie a rozvoj osvedčených postupov v oblasti boja proti oneskoreným platbám a skracovanie lehôt splatnosti.

— Európska komisia:

- opatrenia na skrátenie lehôt súvisiacich s úhradou úvodných platieb predbežného financovania pri nenávratnom financovaní a zmluvách EÚ z 30 na 20 dní (ide o sumu 9,5 miliárd EUR), pri ostatných centrálne spravovaných platbách je cieľom skrátiť lehoty splatnosti zo 45 na 30 dní (v prípade dotácií),
- posilnenie využívania paušálnych sadziieb a súm pri nenávratnom financovaní a centrálne riadených obchodných zmluvách,
- zjednodušenie všeobecných postupov používaných pred začatím projektov, ktoré by mohlo zrýchliť platby. Boli navrhnuté postupy, na základe ktorých má Komisia možnosť vyhlásiť verejnú súťaž na obdobie dvoch rokov a využiť štandardné postupy verejného obstarávania,
- podporuje sa zjednodušovanie kontrolných opatrení tam, kde je to možné.

— Spojené kráľovstvo: orgány verejnej správy sa zaviazali uhrádzať faktúry do 10 dní.

— Írsko, Belgicko, Poľsko, Portugalsko, Česká republika: vlády sa zaviazali skrátiť omeškania platieb, najmä v prípade orgánov verejnej správy.

— Belgicko: federálna vláda vytvorila nový osobitný „preklenovací úver“ z federálneho investičného fondu na financovanie oneskorených platieb, a to na úrovni všetkých orgánov verejnej správy, nielen federálnych.

— Španielsko: v roku 2009 vyčlenil verejný finančný orgán „Instituto de Crédito Oficial“ (ICO) likviditu vo výške desať miliárd EUR na poskytovanie zvýhodnených pôžičiek, pomocou ktorých budú môcť MSP a samostatne zárobkovo činné osoby pokryť svoje potreby v tejto oblasti. Tieto prostriedky podliehajú pravidlu spolufinancovania, podľa ktorého sa napríklad požaduje, aby 50 % prostriedkov poskytol ICO a zvyšných 50 % iné úverové inštitúcie. Okrem toho „zálohové platby miestnych samospráv“ zaručujú zhromažďovanie faktúr, ktoré vystavili podniky a samostatne zárobkovo činné osoby za práce a služby vykonané pre miestne samosprávy.

V Bruseli 17. decembra 2009

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 175/57, 28. júla 2009.